

energie samen

magazine

2022 | 01

**Het Realisatiefonds
is aan!**

600 inwoners kopen
samen windmolens
'De Watergeuzen'

WOW!
Wij gaan van
het aardgas af!

Een beetje hulp

De zomer is bijna achter de rug en dat was voor Energie Samen en hopelijk ook voor alle leden een wat luwe en lome vakantieperiode om even goed bij te komen. Want ik heb gezien hoe er gebuffeld is door iedereen om de wereld van de energiegemeenschappen vitaal en toekomstbestendig te houden. En laten we eerlijk zijn: dat is op dit moment niet makkelijk. Het werk aan de RES-en ligt nogal stil, vergunningen komen niet af, en mocht je al een project hebben, dan loop je tegen de muur van de files op het net op. En dan hebben we het nog niet eens over de vele hobbels die er zijn om tot goede businesscases te komen en financiering te bemachtigen. Kon het maar net iets makkelijker gaan.

Kennen jullie de briljante serie 'The West Wing' over de Amerikaanse politiek? In het vierde seizoen komen de medewerkers van President Bartlet een vader tegen die net met zijn dochter naar een universiteit is wezen kijken waar ze dolgraag wil gaan studeren. De vader is apetrots, maar breekt zich het hoofd over hoe hij daarvoor gaat betalen. Zijn verzuchting is dat een klein beetje hulp het mogelijk zou maken. De ontmoeting leidt tot een nieuw beleidsinitiatief om een deel van het collegegeld van de inkomstenbelasting af te trekken. Een klein maar beslissend steuntje in de rug.

Wat mijn punt is? Vlak voor de zomer waren we te gast bij minister Jetten en in een goed gesprek met hem hebben we precies dat bij hem neergelegd: dat de coöperatieve beweging helemaal niet uit is op bakken met subsidie, dat we op eigen benen willen staan, daar ook de plannen voor hebben, maar dat een klein beetje hulp met goede wetgeving en middelen om ons door de eerste groeifase heen te helpen, al een heleboel zou schelen. De minister luisterde goed, zegde nog niks toe, maar we gaan wel samen aan het werk hiervoor. Dus heeft al dat harde werk in onze beweging ondanks alles, toch veel zin.

Ik wens iedereen een mooie herfst toe.

André Jurjus
voorzitter Energie Samen

**SPECIAL COÖPERATIEVE
OPLOSSINGEN VOOR
ENERGIEARMOEDE**

Nu de energieprijzen door het plafond gaan zijn coöperatieve oplossingen voor besparing nóg belangrijker geworden.

Ga snel naar pagina 9!

**energie
samen**

Energie Samen is de landelijke coöperatie en belangenorganisatie van duurzame energiecoöperaties.

Energie Samen is in 2018 opgericht door REScoopNL, ODE Decentraal, Ecode, Hoom en Pawex. In 2019 gingen REScoopNL, ODE Decentraal en Ecode op in Energie Samen.

Samen met duurzame burgerinitiatieven uit steden, dorpen en wijken, van vrienden en van burens, steken wij de handen uit de mouwen voor meer en sterkere (lokale) duurzame energie, warmte- en energiebesparingsprojecten!

Samen zorgen we ervoor dat iedereen kan meewerken aan en profiteren van een schone en betaalbare energievoorziening voor ons allemaal.

Wij bieden een compleet dienstenpakket voor energiecoöperaties: lobby en belangenbehartiging, ondersteuning bij projectontwikkeling o.a. voor zonne-energie, windenergie en aardgasvrije wijken, ICT producten voor en door coöperaties ontwikkeld, en meer.

Cover: Coöperatie deA. deA zet energiecongiërges in om mensen te helpen met energiebesparing.

NUMMER 1 2022

Hoofredactie: Harmen Weijer, Zwolle
Eindredactie: Liesje Harteveld, Kampen
Redactielid - Tammo Hoeksema, Utrecht en Martine Verkaik, Gouda

Aan dit magazine werkten verder mee: Karlijn Arkesteijn,
Bjorn Bos, André Jurjus, Josephine Nap, Tjitske Veldkamp,
Pauline Westendorp en Siward Zomer

Grafisch ontwerp: Heike Slingerland BNO, Vlaardingen

Drukwerk: Libertas Pascal, Utrecht

3e jaargang nummer 1 - 2022 ISSN 1879-7962

Papier: wit houtvrij gesatineerd machinecoated papier 'Tom&Otto'.
FSC Mix certified. Copyright: het auteursrecht op de in dit magazine
verschenen artikelen wordt door Energie Samen voorbehouden.

Coöperatie Energie Samen U.A.
KvK 71629661

E contact@energiesamen.nu
T 088-0062020

Postadres:
Postbus 4098
3502 HB Utrecht

9 SPECIAL COÖPERATIEVE OPLOSSINGEN VOOR ENERGIEARMOEDE

- 10 Betaalbaar meedoen met de energietransitie - Josephine Nap
- 12 Coöperaties strijden tegen energiearmoede - Tjitske Veldkamp
- 14 De praktijk: hup aan de slag! - Tjitske Veldkamp
- 16 Met een krappe beurs toch meedoen aan energieprojecten - Tammo Hoeksema
- 18 Wat heb je nou écht aan energieadvies - Karlijn Arkesteijn
- 20 Onze manier om energiearmoede te bestrijden - Column Siward Zomer
- 21 Projectbureau Limburg wint aanbesteding energiecoaches
- 22 Klanten van Betuwewind krijgen juist geld terug
- 23 Contractstop door lage tarieven bij Ecopower
- 24 WOW! Wij gaan van het aardgas af - Tjitske Veldkamp
- 26 Het Realisatiefonds is aan! - Jitske van Dijk en Martine Verkaik
- 30 600 inwoners kopen windmolens 'De Watergeuzen' - Tjitske Veldkamp

VERDER

- 4 Energieflitsen - Harmen Weijer
- 29 De Staat van mobilisatie - Column Pauline Westendorp
- 31 Zakelijke supporters Energie Samen

Onderzoek naar zonne-energie op rijksgronden langs A15

Rijk en regio onderzoeken of gronden langs de A15 en het spoor van de Betuwelijn geschikt zijn voor de opwek van duurzame energie. De gronden in dit gebied zijn voornamelijk eigendom van ProRail en Rijkswaterstaat. De percelen liggen

in het zoekgebied voor duurzame energie die al zijn vastgelegd in de Regionale Energiestrategie (RES) Rivierenland en Arnhem-Nijmegen. De resultaten van het onderzoek worden bekend in het voorjaar van 2023.

In het onderzoek wordt specifiek gekeken naar het traject tussen de afrit Arkel en knooppunt Ressen. Een belangrijk deel van het onderzoek is een participatieproces met partijen uit het gebied om maatschappelijke belangen en wensen te verzamelen. Naast inhoudelijke en ruimtelijke aspecten, spelen ook veiligheid en technische, financiële en juridische aspecten een rol.

De verkenning is onderdeel van het landelijke programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER). Met het programma stelt het Rijk grond ter beschikking aan de RES'en om hen te helpen hun doel uit het Klimaatakkoord te halen.

Al in 2009 werd de zone langs de A15 en Betuwelijn door gemeente Overbetuwe genoemd als zoekgebied voor het opwekken van duurzame energie. Door nu samen te werken in het onderzoek kunnen de deelnemende partijen vanuit een ruimtelijk samenhangende visie werken.

BRON: **PROVINCIE GELDERLAND**

Coöperatie Energiek Poelgeest (Oegstgeest) krijgt € 16.000 van de provincie Zuid-Holland. Met dit geld gaan de bewoners het komend jaar zorgen dat ze een steviger positie krijgen in de energietransitieplannen. Hun ervaringen delen ze daarna met andere bewonersinitiatieven in het land, die ook effectiever met overheden willen samenwerken. De opdracht van de provincie betekent erkenning van het belang van bewoners in de energietransitie, aldus de coöperatie. In Nederland zijn 667 (burger)coöperaties actief in de energietransitie. Zo'n 100 daarvan werken, net als Energiek Poelgeest, aan duurzame warmteprojecten.

Voorzitter Frank ter Beek van Energiek Poelgeest beschouwt de opdracht van de provincie als een belangrijke erkenning van het werk van energiecoöperaties: "De overstap naar duurzame warmte is niet alleen een zaak tussen gemeente en marktpartijen. Wij laten zien dat we als bewoners goede ideeën hebben en ook in staat zijn die uit te voeren. We moeten ook wel kunnen meepraten over de

Bewonerscoöperatie Energiek Poelgeest krijgt € 16.000 euro voor burgerparticipatie

energietransitie, want die komt bij iedereen achter de voordeur." De gemeente Oegstgeest nam onlangs het idee voor warmtewinning uit de Klinkenbergerplas (aquathermie) van Energiek Poelgeest over. Hiermee zou o.a. de wijk Morsebel verwarmd kunnen worden.

Coöperatie Energiek Poelgeest is een bewonersinitiatief dat sinds vijf jaar werkt aan een plan om de circa 1.000 woningen in de wijk Poelgeest duurzaam te verwarmen met warmte uit water. Hiervoor tekende de coöperatie in 2021 een convenant met energiebedrijf Vattenfall, dat eigenaar is van het wijkwarmtenet.

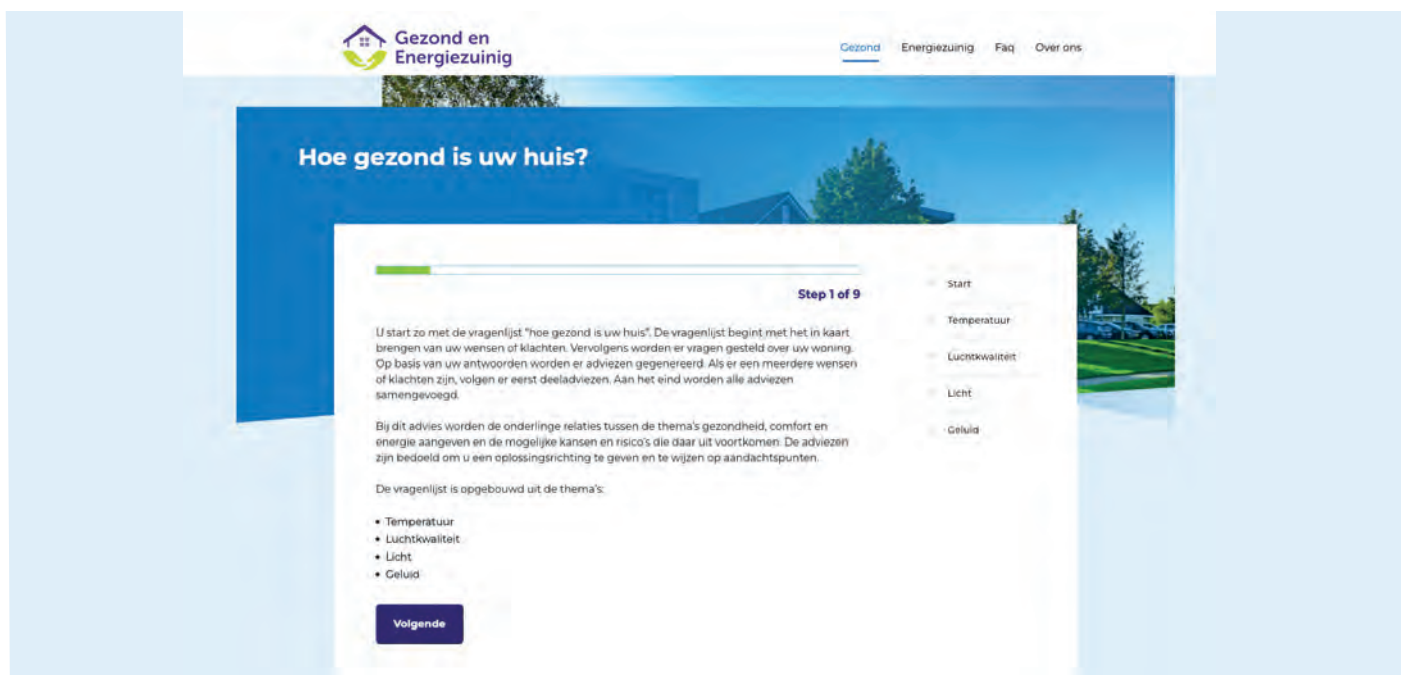
De plannen voor warmte uit de Haarlemmertrekvaart of de rioolwaterzuiveringsinstallatie worden nu doorgerekend en verder uitgewerkt. Vattenfall en de

coöperatie zoeken ook uit of het mogelijk is om bewoners meer inspraak te geven in de warmtevoorziening. Energiek Poelgeest werkt naast aquathermie ook aan collectieve opwek van duurzame stroom en aan maatregelen om de wijk voor te bereiden op klimaatveranderingen.

BRON: **ENERGIEK POELGEEST**

Webtool voor energiezuiniger en gezondere woning

Om antwoord te geven op de graag 'Hoe gezond en energiezuinig is uw huis?' is een nieuwe webtool gelanceerd voor iedere woning-eigenaar: Gezond en Energiezuinig. Hiermee krijgen woningeigenaren inzicht in de mogelijkheden om een woning energiezuiniger én gezonder te maken.

Hoe zorg je voor een energiezuinig gebouw en het behoud of verbeteren van een comfortabel en gezond binnenklimaat? Vanwege energiezuinigheid willen woningeigenaren bijvoorbeeld

ventilatie en het daarmee gepaarde energieverbruik beperken. Dit kan consequenties hebben voor de gezondheid, omdat verontreinigingen in de lucht minder effectief worden afgevoerd.

Bij veel woningeigenaren is de kennis om op dit gebied de juiste keuzes te maken niet aanwezig. De nieuwe webtool behoedt gebruikers echter voor het maken van de verkeerde keuzes op basis van één criterium. Met Gezond en Energiezuinig wordt iedereen geholpen om de juiste stappen te zetten voor zijn eigen woning.

Veel deelaspecten op het gebied van binnenklimaat en energiezuinigheid hangen met elkaar samen. Om verkeerde beslissingen, die alleen zijn gebaseerd op de thema's gezondheid of energiezuinig, zoveel mogelijk te voorkomen, is in 2018 de TVVL Community Gezonde Gebouwen opgericht. Hierbij is de kennis op de deelaspecten temperatuur, luchtkwaliteit, licht en geluid gekoppeld en inzichtelijk gemaakt voor een breed publiek. Op die manier wil de community bijdragen aan een duurzame gebouwde omgeving.

WWW.GEZONDENERGIEZUINIG.NL

Geen herziening SCE 2022, maar mogelijk SCE 2023 eerder open

Helaas is het niet gelukt om de te lage SCE-tarieven voor 2022 te laten herzien. Wel is Energie Samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) in gesprek om de openstellingsronde van 2023 te versnellen. Hierdoor zou de geplande openstelling van maart/april 2023 naar voren gehaald kunnen worden; een nieuwe ronde met nieuwe

tarieven zou dan in januari 2023 open kunnen. EZK heeft aangegeven zich hiervoor te willen inspannen.

Eerder is helaas niet mogelijk, want het advies van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) over de nieuwe SCE-tarieven komt in oktober en kan niet naar voren worden gehaald in verband met de beschikbare menskracht bij PBL.

Versnelling van de openstellingsronde 2023 moet nog wel door de minister worden goedgekeurd en is afhankelijk van de beschikbare menskracht bij RVO.

Energie Samen vraagt de ministeries of het budget dat dit jaar niet wordt benut vanwege de te lage tarieven, kan worden toegevoegd aan het SCE-budget van 2023.

Roompot richt Zonnecollectief op voor huiseigenaren

Met de oprichting van een Zonnecollectief wil Roompot huiseigenaren helpen hun bestaande vakantiewoning te verduurzamen. Dankzij het collectief kunnen zij voordelig zonnepanelen op hun vakantiehuis plaatsen en bijdragen aan de duurzame doelstellingen

van Roompot. Ook de medewerkers van Roompot kunnen zich bij het Zonnecollectief aansluiten en zo hun woning extra voordelig verduurzamen. Tegen 2030 wil het bedrijf zijn CO₂-voetafdruk met 50 procent verlagen.

Dankzij het Roompot Zonnecollectief kunnen de eigenaren een extra voordelig tarief krijgen en begeleiding voor de installatie van zonnepanelen op hun bestaande vakantiewoning. Doel hiervan is hun woning waar mogelijk te verduurzamen. Volgens eigen informatie is Room-

pot bovendien de eerste aanbieder van vakantiewoningen die zo'n collectief opricht om bestaande vakantiewoningen te verduurzamen.

Al eerder, begin november 2021, kondigde Roompot aan ruim twee miljoen euro in zonnepanelen te investeren. Met de installatie van meer dan 4.500 zonnepanelen op het hoofdkantoor en de centrumgebouwen van acht parken zal het 1,6 miljoen kWh groene stroom per jaar produceren.

BRON: **ROOMPOT**

Eerste rijdende zonnepark ter wereld geopend in Oude-Tonge

Het Zuid-Hollandse Oude-Tonge op Goeree-Overflakkee heeft het eerste rijdende zonnepark ter wereld. Minister Henk Staghouwer (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) heeft onlangs het beweegbare en opvouwbare zonnepark geopend als mooi voorbeeld van agrarisch innovatief ondernemerschap.

Het zonnepark beweegt stapvoets over de akker én kan ook de gewassen beregenen, waarboven gereden wordt. Hierdoor blijven gewassen groeien en wordt de biodiversiteit gestimuleerd. De installatie is opvouwbaar, zodat het land bewerkt of het gewas verzorgd kan worden. Het project maakt deel uit van de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta. In de Regio Deal bundelen de gemeenten Goeree-Overflakkee, de Hoeksche Waard, Westvoorne, Brielle, Hellevoetsluis en Nissewaard de krachten op de thema's Duurzaamheid, Agrifood, Landschap & Toerisme en Onderwijs & Arbeidsmarkt. De installatie wordt dit voorjaar getest bij het Akkerbouw- en bloembollen-bedrijf VOF Dogterom Flowerbulbs B.V. uit Oude-Tonge.

Tijdens de opening is ook veel aandacht besteed aan waterstof, dat een belangrijke rol kan spelen in de agrarische sector om verdere verduurzaming van elektriciteit, gas en diesel mogelijk te maken. Initiatiefnemers VOF Dogterom Flowerbulbs B.V. en VOF Van den Hoek uit de Hoeksche Waard hebben vergaande plannen om waterstof in

de bedrijfsvoering te integreren. De twee bedrijven werken samen met LTO Noord en de gemeenten Goeree-Overflakkee en de Hoeksche Waard binnen het H2GO landbouw programma. Met het H2GO programma wordt op Goeree-Overflakkee verkend wat groene waterstof kan betekenen voor de energietransitie.

BRON: **GOEREE-OVERFLAKKEE**

Drijvende windturbines hebben veel potentie, stelt de TU Delft. En daarom lanceert de TU Delft het Floating Renewables Lab: een labfaciliteit die alle elementen uit de drijvende windturbineketen en andere offshore hernieuwbare energiebronnen, met behulp van numerieke modellen en AI (artificial intelligence), aan elkaar knoopt.

“Een groot deel van de wereldwijde oceanen is te diep voor standaard windturbines op zee,” vertelt Axelle Viré, windexpert aan de TU Delft. “Zodra de zee dieper is dan ongeveer vijftig meter, kun je de molens niet meer vastzetten op de bodem. Je zult ze op drijvende platforms moeten zetten die je met kabels en ankers op hun plek houdt.”

Deze techniek staat nog in de kinderschoenen, maar er is inmiddels veel interesse voor. Zo heeft de Europese Commissie voorgesteld om de Europese offshore windcapaciteit te verhogen van het huidige niveau van 12 GW tot 400 GW in 2050, waarvan naar verwachting een derde afkomstig zal zijn van drijvende windturbines.

Het Floating Renewables Lab vertegenwoordigt bijna de gehele windturbineketen. Zo wordt er aan de TU Delft gekeken naar welke kabels je het beste aan de zeebodem kunt bevestigen, maar bijvoorbeeld ook naar hoe je al die drijvende windturbines ten opzichte van elkaar moet neerzetten. Door daar onderzoek

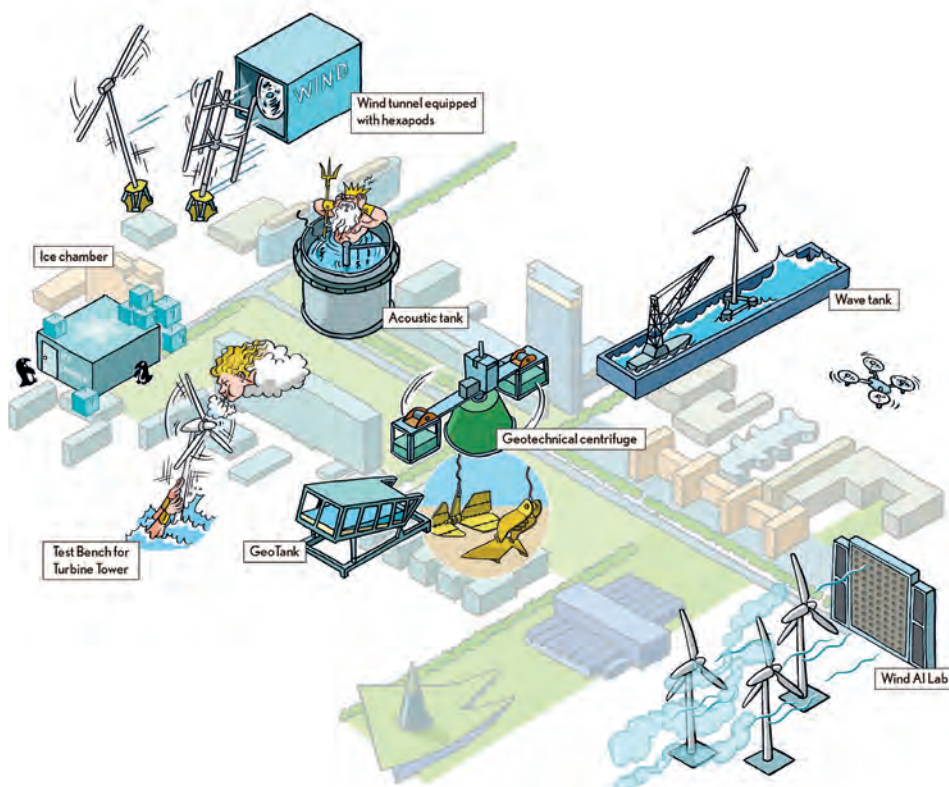
naar te doen, kun je het energierendement substantieel verhogen.

Het sturen van het zog - de zuiging die ontstaat door de beweging van een turbine in water - is daar een mooi voorbeeld van. Daarbij wordt gekeken naar

het doelbewust veranderen van de hoek waaronder de windturbinebladen in de wind staan. Het effect daarvan is dat het zog achter de turbine gedeeltelijk of geheel om de volgende turbine heen wordt gestuurd. Dat levert energiewinst op.

BRON: TU DELFT

TU Delft intensificeert onderzoek drijvende windturbines

Energie Samen op bezoek bij Klimaatminister Jetten

Energie Samen bezocht 30 juni samen met zes afgevaardigden van energiecoöperaties Klimaatminister Rob Jetten. De minister nodigde de coöperaties uit voor een Rondetafelgesprek om toe te lichten wat er speelt bij burgerinitiatieven in de energietransitie.

Tijdens het gesprek kwamen verschillende onderwerpen aan de orde: het probleem van netcongestie, het belang van een goede positie van burgerinitiatieven in de nieuwe warmtewet, en betere toegang tot financiering en kennisontwikkeling voor burgerinitiatieven. “We hebben een schets kunnen geven van de visie en ambitie die we als coöperatieve beweging hebben: zorgen dat we als burgers de energievoorziening weer in eigen handen nemen, samen met de coöperatieve energieleveran-

ciers, zodat we als coöperaties ook kunnen bijdragen aan een stabiele betaalbare energievoorziening en het verminderen van de netcongestieproblematiek,” aldus Andre Jurjus, voorzitter van Energie Samen. Siward Zomer, coöperatief directeur Energie Samen: “Het was een fijn en constructief gesprek. Ik hoop dat we de relatie met de minister nog lang kunnen voortzetten op deze manier.”

De zes afgevaardigden die bij de minister aan tafel zaten zijn: Siward Zomer (coöperatief directeur Energie Samen), André Jurjus (voorzitter Energie Samen), Marjan Minnesma (voorzitter Samen Om), Fanny Claassen (directeur Energie van Utrecht), André Dippell (directeur Samen Om) en Ruud Mulder (vicevoorzitter Enschede Energie).

Het parkeerterrein van het festivalterrein van Lowlands bij Biddinghuizen is sinds kort omgetoverd tot één grote solar carport. Met een oppervlakte van 35 hectare en ruimte voor 15.000 auto's is het daarmee de grootste solar carport ter wereld.

Met 90.000 zonnepanelen levert het systeem een vermogen van 35 MWp, wat betekent dat zo'n 10.000 huishoudens van groene stroom kunnen worden voorzien. Dit staat gelijk aan het stroomverbruik van zo'n 100 Lowlandsweekenden per jaar. De Solar Carport blijft permanent op deze locatie staan.

De organisatie is al jaren bezig om het festival te verduurzamen. Het energieverbruik blijft hierbij een uitdaging. Per

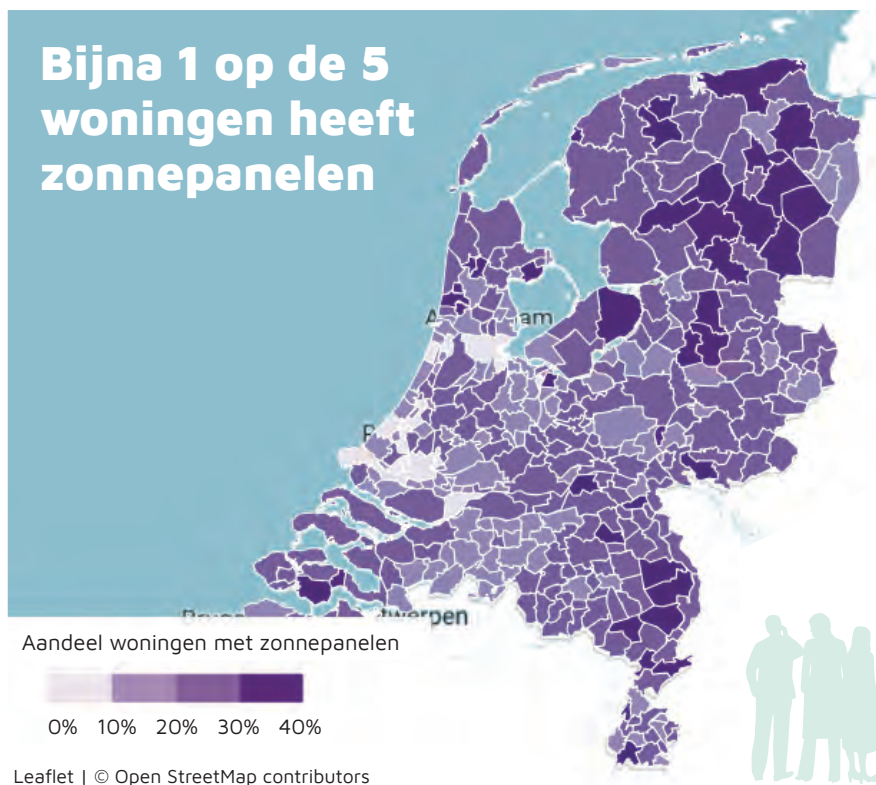

Lowlandseditie wordt circa 300.000 kWh elektriciteit verbruikt. De zonnepanelen die worden gebruikt voor deze groot-schalige solar carport laten licht door. Hierdoor kan het licht wat door de grond gereflecteerd wordt, ook worden benut. Naast een hogere energieopbrengst,

geeft dit ook de mogelijkheid om het gras aan de onderzijde beter te laten groeien. Omdat de parkeerplaats slechts een aantal keren in het jaar ingezet wordt als parkeerplaats, zullen er gedurende de rest van het jaar schapen grazen.

BRON: **LOWLANDS**

Bijna 1 op de 5 woningen heeft zonnepanelen

Steeds meer Nederlanders kiezen voor duurzame energie. Maar liefst 18,8 procent van de woningen heeft zonnepanelen op het dak. Dat is ruim twee en een half keer zo veel als vijf jaar geleden. Inmiddels wekken bijna drie miljoen (2,76 miljoen) Nederlandse woningen zonne-energie op. De provincie Drenthe loopt hierin voorop, daar heeft 29,1 procent van de huizen panelen op

het dak. Dit blijkt uit een analyse van Independer op basis van data van CBS en de Klimaatmonitor.

Naast Drenthe zijn ook in Zeeland (25,3 procent) en Friesland (24,8 procent) veel zonnepanelen te vinden op daken. In Zuid-Holland hebben woningen naar verhouding het minst vaak een installatie op het dak om duurzame energie op

te wekken (11,6 procent). "We hebben gebruik gemaakt van de meest recente cijfers, maar die zijn van juni vorig jaar. Door de sterk gestegen gasprijs zal het aantal dus nu nog hoger liggen", aldus Independer energie-expert Joris Kerkhof.

Grote steden blijven vooralsnog flink achter, op het gebied van zonnepanelen. Zo heeft in Rotterdam slechts 4,1 procent van de woningen panelen op het dak: nergens in Nederland is dit percentage zo laag. In onze hoofdstad doen huiseigenaren het overigens niet veel beter. In Amsterdam is het percentage een magere 4,2 procent. Andere grote steden met - naar verhouding - weinig woningen die zonne-energie opwekken zijn Den Haag (5,4 procent), Schiedam (6 procent) en Delft (8,9 procent).

Kerkhof: "Ook al blijven steden achter er is wel een toename in het aantal zonnepanelen. In absolute zin ging Amsterdam bijvoorbeeld van 7.000 woningen naar bijna 19.000 woningen met zonnepanelen. Koploper is het Drentse Westerveld: maar liefst 38,4 procent van de huizen in deze Drentse gemeente wekken op deze manier duurzame energie op. Als tweede komt het Friese Ooststellingwerf, daar hebben 37,4 procent van de woningen zonnepanelen.

BRON: **INDEPENDER**

special

Coöperatieve oplossingen voor energiearmoede

Energiearmoede: door de hoge energieprijzen is -triest, maar waar-
de armoede in ons rijke Nederland groter geworden.

Energiecoöperaties werkten al vóórdat energiearmoede 'een ding' werd aan het verlagen van energierekeningen. Niet als doel op zich, maar omdat we vinden dat de energievoorziening schoon, eerlijk en toegankelijk moet zijn voor iedereen. In deze dure tijden is dat belangrijker dan ooit, nog los van de CO₂-uitstoot die we zo met z'n allen kunnen besparen. In de special vind je een greep uit de coöperatieve manieren uit ons netwerk om energierekeningen naar beneden te brengen.

‘Met ons plan kunnen mensen met een smalle beurs toch meedoen’

Heerlen Duurzaam biedt kansen om betaalbaar mee te doen aan de energietransitie

In Limburg is energiecoöperatie Heerlen Duurzaam bezig met een inspirerend initiatief. Namelijk het (Be)Spaarplan waarmee ook buurtbewoners met een smalle beurs mee kunnen doen in de energietransitie. Jurjen van Asperen, bestuurslid bij Heerlen Duurzaam, wil af van het beeld dat de energietransitie onbetaalbaar is.

Door JOSEPHINE NAP

“**D**e communicatie over de kosten van verduurzaming hangt de energietransitie als een zwaard van Damocles boven het hoofd”, legt van Asperen uit. “Men wordt moe van de energietransitie omdat men het idee heeft dat de energietransitie duur is”. Met het opzetten van het (Be)Spaarplan wil Heerlen Duurzaam laten zien hoe je met de energietransitie ook geld kan besparen. Zo kan het zwaard van Damocles zomaar het zwaard van de overwinning worden dat aan twee kanten snijdt: enerzijds het primaire doel: verduurzaming van energie voor iedereen en anderzijds mensen met een kleinere portemonnee een groter besteedbaar inkomen bieden. Met het structurele (Be)Spaarplan is binnen vijftien jaar je huis helemaal verduurzaamd en je netto inkomen kan stijgen tot 150 euro maand doordat je minder energiekosten hebt.

Energiearmoede

Van Asperens idee voor het betrekken van deze doelgroep in de energietransitie komt door zijn professionele achtergrond waarin hij werkte met mensen met een smalle beurs. Van Asperen wijdde zijn loopbaan aan het ondersteunen van mensen met

een verstandelijke beperking, psychiatrische stoornis en/of verslaving die niet altijd de kans hadden op een glansrijke carrière met een hoog inkomen. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar het grootste deel van deze groep leeft volgens Van Asperen in relatieve of absolute armoede. De herkenning van die doelgroepen en ervoor staan dat ook zij mee moeten kunnen doen in de energietransitie is een intrinsieke drijfveer in de ontwikkeling van het (Be)Spaarplan. Het plan verandert het denkbeeld 'dat je slachtoffer wordt en dat je het niet kan betalen'. Het probleem dat minder kapitaalkrachtigen hun energierekening niet kunnen betalen heet energiearmoede. Steeds meer energiecoöperaties zijn bezig om hier oplossingen voor te vinden.

Structurele oplossing

Met het (Be)Spaarplan wil Heerlen Duurzaam een structurele oplossing tegen energiearmoede bieden. Van Asperen legt uit dat het dus niet om incidentele of tijdelijke maatregelen gaat. "De incidentele en tijdelijke maatregelen, die we vooral moeten blijven doen, zitten meer in de liefdadigheidshoek," legt Van Asperen uit. "Een incidentele maatregel is bijvoorbeeld de energie-box. Eenmalig verstrek je dan verduurzamingsmaatregelen zoals bijvoorbeeld ledlampen en radiatorfolie. Tijdelijke maatregelen zijn langjarig maar wel tijdelijk. Bijvoorbeeld overeenkomsten over een lager tarief per kilowattuur, maar als de productie (bijvoorbeeld een zonnepark) stopt dan stopt die korting ook. Het (Be)Spaarplan is een

Jurjen van Asperen

echte structurele maatregel. Alle noodzakelijke verduurzamingsstappen kunnen namelijk in gang gezet worden om van het gas af te gaan. Doordat je energielasten structureel lager worden, wordt het netto besteedbaar inkomen hoger. Wel is er aan het begin een investering nodig en zal je pas na het sparen de voordelen pas echt voelen. Je gebruikt namelijk de kosten die je bespaart door je verduurzaming weer voor de volgende maatregel. Een combinatie met incidentele en tijdelijke maatregelen zou ideaal zijn, omdat deze maatregelen een onmiddellijk effect hebben op het netto besteedbaar inkomen."

Startkapitaal nodig

Het plan ligt er, maar is nog wel een paar stappen verwijderd van de realisatie. Er is namelijk een startkapitaal nodig om het (Be)Spaarplan in gang te kunnen zetten. Dit zal moet gehaald worden uit de winsten van het windpark dat Heerlen Duurzaam wil ontwikkelen bij Parkstad Zuid. Er is nog goedkeuring nodig van de gemeente om het beoogde windmolenpark aan te leggen. "Financiering vanuit het Warmtefonds (lening zonder rente, voor huishoudens met een smalle beurs, red.) zou helemaal geweldig zijn", zegt Van Asperen. "Dan kun je nog meer en grotere stappen zetten."

Het betrekken van de doelgroep bij het proces en besluitvorming is een belangrijke voorwaarde voor succes. "Je kunt de incidentele en tijdelijke maatregelen gebruiken als binnenkomers. Het 'binnenkomen' kun je bijvoorbeeld laten uitvoeren door teams van arbeidsintegratieprojecten die in veel gemeenten actief zijn.

Heerlen Duurzaam wil met het (Be)spaarplan laten zien dat er structurele oplossingen zijn zodat iedereen kan meedoen in de energietransitie. 🌱

Coöperatie Heerlen Duurzaam

Eind 2018 is de coöperatie Heerlen Duurzaam opgericht. De coöperatie heeft al twee zon-op-dak-projecten gerealiseerd. Inmiddels is Heerlen Duurzaam actief met de ontwikkeling van nog eens drie zon-op-dak-projecten, en met het organiseren van twee warmteschappen om de warmtetransitie in buurten vorm te geven. Daarnaast wil de coöperatie een windpark met vier tot zeven turbines ontwikkelen. Daarmee kan de (mede)financiering van het (Be)Spaarplan gerealiseerd worden.

www.cooperatie-heerlen-duurzaam.nl

Meer info

Voor meer informatie over het (Be) Spaarplan kun je contact opnemen met info@cooperatie-heerlen-duurzaam.nl

Met het stijgen van de energieprijzen groeit de zorg om energiearmoede. Hoe gaan huishoudens de overstap naar duurzame energie maken, als de prijs van een rol radiatorfolie al onoverkomelijk is? Energiecoöperaties doen wat ze kunnen, maar zijn geen wonderdokters.

Door TJITSKE VELDKAMP

Energiecoöperaties strijden tegen energiearmoede

Eind 2021 verscheen het TNO-rapport 'De feiten over energiearmoede in Nederland'. Daaruit blijkt dat 550.000 huishoudens in Nederland (7 procent van het totaal) kampen met hoge energiekosten en een slecht geïsoleerd huis. Vanwege een laag inkomen kunnen ze daar weinig tot niets aan veranderen. Het rapport verscheen nog vóór de oorlog in Oekraïne en voordat, op 1 januari 2022, de helft van de Nederlanders zonder vast energiecontract, geconfronteerd werd met de nieuwe energietarieven. Inmiddels noemt TNO 700.000 als getal voor huishoudens die nu of de nabije toekomst hun energierekening niet meer kunnen betalen.

'Gewone' armoede

Bij energiearmoede spelen drie zaken een rol: de hoogte van de energieprijzen (die is inmiddels gestegen tot ongekende hoogte); de energetische kwaliteit van het huis en de (financiële) mogelijkheid die mensen hebben om mee te doen met de

energietransitie. Ze komen samen bij een groep in de samenleving die nu dreigt onderuit te gaan: de mensen in verwaarloosde woningen met een laag inkomen. In veel gevallen is energiearmoede niets anders dan structurele 'gewone' armoede: het inkomen is simpelweg te laag om rond te komen of voor niet-voorzien uitgaven, zoals een onverwacht hoge energierekening of isolatiemaatregelen. Daarnaast is er een groep mensen met voldoende inkomsten, maar een woning – niet zelden een huurwoning – met zo'n matig energielabel, dat de energierekening hen de das omdoet. De groep die onder de definitie van energiearmoede valt, groeit momenteel snel en dat geldt ook voor de mensen die op het randje balanceren en die nu in de problemen komen. Opvallend: energiearmoede komt volgens TNO niet alleen voor in de grote steden of de Randstad, maar ook daarbuiten: in het noorden, oosten en zuidoosten van het land en in delen van Zeeland. In de grote steden valt de grote variatie per wijk op: aardgasvrij-ready particuliere nieuwbouw naast verwaarloosd corporatiebezit.

Schimmel op de muur

In Nederland zijn duurzaamheid en het sociaal domein strikt gescheiden, wat het lastig maakt verandering voor elkaar te krijgen. Kwetsbare huishouden kloppen –

Claudia Hofemann

dat is al langer bekend – om allerlei redenen niet snel zelf aan bij een overheidsloketten; het wantrouwen jegens officiële instanties bij deze groep is traditioneel groot. Een energiecoöperatie die actief is in de wijk, het dorp of de gemeente kan als onafhankelijke en "vertrouwde" partij wellicht makkelijker achter de voordeur komen. Veel energiecoöperaties zien dat ook als een taak: ze hanteren een rechtvaardige en inclusieve energietransitie als uitgangspunt voor hun activiteiten: iedereen moet kunnen meedoen, ook (of juist) als je niet zelf kunt investeren.

Zo gaat het bijvoorbeeld in Delft. Daar is 015 Duurzaam regelmatig te vinden bij de voedselbank. De coöperatie deelt er radiatorfolie en led-lampen uit (betaald door de gemeente uit de RrWE-subsidie), maar belangrijker nog: maakt er afspra-

Er is sprake van energiearmoede wanneer een huishouden meer dan 10 procent van het besteedbaar inkomen kwijt is aan de energierekening

ken voor een energiegesprek aan huis. Dat gaat niet vanzelf. Zelfs als er een afspraak is gemaakt, staan de energiecoaches regelmatig voor een dichte deur. Toch zijn er inmiddels tussen de 50 en 60 bezoeken afgelegd onder de 350 klanten van de voedselbank. De energiecoaches komen in huizen waar de verwarming nooit aan gaat en de schimmel op de muur staat. "Dat levert andere gesprekken op dan ze gewend zijn", zegt Claudia Hofemann van O15 Duurzaam: "Een van de klanten had een aparte, oude vriezer om het brood van de voedselbank te bewaren. Onze coach heeft met die mevrouw uitgerekend dat het daardoor erg duur brood werd."

Eenvoudige oplossingen zijn er niet, aldus Hofemann: "Je hebt een lange adem nodig om vertrouwen te winnen. En dan

Rachad Ghaddoura

nog, we geven wel radiatorfolie mee, maar wat heeft dat voor zin als de verwarming nooit aan staat?" De coöperatie zoekt naar manieren om, samen met de gemeente, een structurele aanpak op te zetten, met betaalde energiecoaches.

Led-lampen vervangen door led-lampen

Rachad Ghaddoura, voormalig directeur van coöperatie Hoom, de landelijke opleider van energiecoaches, adviseert gemeenten om niet simpelweg pakketten met energiebesparende producten uit te delen. Hij pleit voor energiecoaching: "Ondersteun bewoners met energiebesparing door bewustwording en

gedragsverandering, gekoppeld aan de inzet van zogenoemde energieklassers die ter plekke maatregelen doorvoeren, waardoor je direct gaat besparen op je energierekening.”

De ervaringen in Delft laten zien dat wat begeleiding niet overbodig is: sommige klanten van de voedselbank realiseren zich niet dat ze al led-lampen hebben, en draaiden ze eruit om ze te vervangen door de nieuwe lampen van de Voedselbank. Ghaddoura: “Energie bespaarproducten zijn goed, maar advies en hulp is veel belangrijker. Dat vraagt ook om een ander soort energiecoach: mensen voor wie verduurzaming niet op de eerste plaats komt, maar het sociale aspect, de intensieve begeleiding.”

Het blijft vrijwilligerswerk

De weg van de individuele aanpak is lang en ingewikkeld, dat zien ook de coöperaties. “Je moet je als coöperatie wel afvragen of je dit echt wilt”, waarschuwt Claudia Hofemann. “Onderschat niet hoeveel planning, organisatie en logistiek er op je afkomt als je dit goed wilt doen.” Om die reden is de coöperatieve energiewereld op zoek naar een meer structurele aanpak. Dat kan bijvoorbeeld door coöperatieve opwek beschikbaar te maken voor kwetsbare huishoudens, zoals Energie van Rotterdam doet (zie hiernaast).

In Goeree-Overflakkee investeert Deltawind opbrengsten uit windpark Krammer in lokale oplossingen voor de energiearmoede. Energiecoöperaties werken samen met lokale instanties, zetten samen een energiebank op of beïnvloeden gemeentelijk beleid door bijvoorbeeld mee te schrijven aan de Transitievisie Warmte en wijk-uitvoeringsplannen of zich te mengen in inspraakprocedures rond de energietransitie. Maar allemaal stuiten de coöperaties op iets wat zowel hun kracht als hun beperking is: het blijft vrijwilligerswerk. En dat leger van vrijwilligers verzet bergen, maar armoede oplossen, dat mag je niet van ze verwachten.

In april organiseerden Energie Samen Zuid-Holland, de provincie Zuid-Holland en De Participatiecoalitie een bijeenkomst om te onderzoeken hoe je als coöperatie, gemeente en andere partijen effectief kunt samenwerken aan het terugdringen van energiearmoede. Drie inspirerende projecten uit de praktijk.

Door TJITSKE VELDKAMP

De praktijk: hup, aan de slag!

Energie van Rotterdam: zonnestroom voor krappe beurs

In Rotterdam gaan energiecoöperaties, verenigd in de koepel Energie van Rotterdam, met ondersteuning van de gemeente aan de slag om collectieve zonnedaken te realiseren, deels te installeren door WijkEnergieWerkt (zie hieronder). Wijkbewoners kunnen obligaties kopen met een rente van 2,5%. Mensen met een kleine beurs leggen eenmalig 25 euro in om mee te kunnen doen. Van de opbrengst gaat ook 2,5% in een wijkfonds. De leden van de coöperatie beslissen aan welke duurzame maatregelen in de wijk dat besteed wordt.

“Energiebespaarproducten zijn goed, maar advies en hulp is veel belangrijker.”

Jelte Boeijenga, directeur van Energie van Rotterdam: “Eigenlijk vragen we de investeerders om een deel van hun rendement in te leveren, zodat niet alleen zij maar de hele wijk kan meeprofiteren.”

Hij waarschuwt wel voor te hooggespannen verwachtingen: “Zoals je van je investering in zonne-energie niet meteen rijk wordt, kan je het armoedeprobleem er ook niet meteen mee oplossen. Maar we maken zo wel een begin, waarbij de energietransitie niet een nieuwe wig slaat in de samenleving, maar mensen daadwerkelijk bij elkaar brengt.”

De leden van de coöperatie beslissen aan welke duurzame maatregelen dat besteed wordt. Boeijenga denkt aan een experiment waarin ook mensen die niet inleggen kunnen profiteren, doordat anderen een deel van hun rendement inleveren. Hij waarschuwt ervoor om te veel aan coöperaties over te laten: “’t Is ingewikkeld en we kunnen als coöperatie het armoedeprobleem niet oplossen. Maar we gaan wel gewoon beginnen.”

Deltawind: winst uit wind

Op Goeree-Overflakkee onderzoekt Coöperatie Deltawind een werkwijze voor wijkgerichte hulp bij verduurzaming. Dit wordt gefinancierd uit de meeropbrengst van energieproductie.

Onder toezicht van Josee van Linschoten van WijkEnergieWerkt reikt wethouder Arno Bonte het certificaat van opleiding uit bij de opening van het vierde zonnedak van Coöperatie Blijstroom. Foto: Frank Hanswijk

Samen met Zeeuwind stelt ze daarnaast een regionaal fonds ter beschikking dat voortkomt uit Windpark Krammer.

“Als coöperatie staan we middenin het dorp”, zegt directeur Monique Sweep. “Daardoor kunnen we makkelijker op lokaal niveau een vertrouwensband opbouwen. En we hebben als coöperatie het voordeel dat we niet zijn gebonden aan ambtelijke molens of politieke cycli. We kunnen zelf sturen. Lidmaatschap van de coöperatie is nog niet eens het belangrijkste. We helpen gewoon.”

WijkEnergieWerkt: sociale onderneming in schone energie

Geen coöperatie, wel een ‘sociale onderneming in schone energie’ is

WijkEnergieWerkt, in de regio Rotterdam. Het bedrijf, opgericht door Josee van Linschoten, voert kleine klussen uit voor bewoners, zoals Tonzon vloerisolatie aanbrengen. Ook werkt het samen met andere bedrijven aan grotere klussen, bijvoorbeeld het installeren van een coöperatief zonnedak. Gemeenten en woningcorporaties kunnen WijkEnergieWerkt inhuren om huis-aan-huis bewoners met advies en praktische maatregelen te helpen om energiekosten te besparen.

WijkEnergieWerkt kreeg van coöperatie Blijstroom opdracht om zonnepanelen op een schooldak te installeren. Voor elk project worden mensen in de wijk opgeleid die het werk uitvoeren. Ze krijgen

daarvoor een salaris, helpen mensen in hun wijk om de energiekosten te verlagen en met de werkervaring kunnen ze weer aan de slag voor andere werkgevers. 🌱

Meer informatie

<http://energievanrotterdam.nl>
<https://www.deltawind.nl>
<https://wijkenergiwerkt.nl>

Veel energiecoöperaties halen kapitaal voor hun projecten op bij de eigen leden. Maar de meeste mensen hebben geen geld om in een energieproject te investeren, en lopen dus ook de opbrengsten mis. Er zijn verschillende initiatieven waarbij deelnemende leden niet of nauwelijks hoeven te investeren. Helpt dat tegen energiearmoede?

Door TAMMO HOEKSEMA

Met een krappe beurs toch meedoen aan coöperatieve energieprojecten

Het 'Op Rozen'-concept bestaat sinds 2017. Het wordt door de initiatiefnemers Henk Roosink en Wilma Paalman-Vloedgraven vooral toegepast via de coöperaties Hof van Twente en Opgewekt Rijssen (totaal 20 projecten, 360 resp. 440 leden), maar ook door coöperaties in Enschede, op de Veluwe en in de Achterhoek. De investering wordt bijna volledig gefinancierd via vreemd vermogen, de deelnemende leden zelf leggen zelf minder dan 1 procent in. Henk Roosink: "Ons uitgangspunt was dat iedereen in principe mee moet kunnen doen met een collectief

Henk Roosink

Musetta Blauw

zonnedak. Niet alleen omdat we dat belangrijk vinden, maar ook omdat het hier lastig bleek om genoeg deelnemende leden te vinden die substantieel wilden investeren."

Gemeente garant voor Op Rozen-concept

Helpt het concept tegen energiearmoede?

Roosink: "De bedragen verschillen fors per regeling, leden hielden er vroeger soms € 200 per jaar aan over, onder de SCE 2022 (Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking, red.) is dat hoogstens enkele

tientjes. Dat is natuurlijk leuk, maar nee, daar los je de energiearmoede niet mee op. Het staat in geen verhouding tot wat mensen besparen met gebruik van de Salderingsregeling."

Hoe komen de coöperaties eigenlijk aan genoeg vreemd vermogen? Roosink: "De gemeente Hof van Twente staat voor drie miljoen euro garant, daardoor kon de coöperatie daar een lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten BNG afsluiten. Opgewekt Rijssen heeft via het Energiefonds Overijssel geld aangetrokken. 80 procent van de investeringen worden op dit manier gefinancierd. Een deel van de leden financiert via een achtergestelde lening het restant."

Zon Op Alle Daken

Een ander concept is 'Zon Op Alle Daken' van maatschappelijk ontwikkelbureau Zon op Alle Daken, gekoppeld aan de landelijke coöperatie GOED (december 2021 gestart, twaalf dakprojecten en één zonneweide, plusminus 250 leden). Maatschappelijke organisaties zoals bijvoorbeeld dorps- of sportverenigingen met een potentieel zonnedak, kunnen hier aankloppen voor ontwikkeling van een zonproject. De opbrengsten gaan naar het maatschappelijke initiatief. Die vraagt de eigen leden om zich aan te sluiten

bij coöperatie GOED (contributie: nul euro) en één cent in te leggen per project (de minimum inleg volgens de Subsidieregeling coöperatieve energie-opwekking SCE). Initiatiefnemer Musetta Blaauw: "Hoe de opbrengsten besteed worden, is ons om het even, als er maar huishoudens of organisaties van profiteren die dat het hardste nodig hebben. Soms zijn dat dorpsvoorzieningen, maar ook huishoudens die krap bij kas zitten. Zo verdelen we de opbrengsten van het zonproject op het dak van GGZ-instelling Lentis onder hún cliënten in energiearmoede."

Helpt het concept tegen energiekearmoede? Blaauw: "Nou, bijvoorbeeld een tientje per maand, dat is natuurlijk een druppel op een gloeiende plaat. Belangrijker is dat we mensen die in de knel zitten op deze manier meer autonomie bieden. Ze krijgen wat meer vertrouwen dat er ook naar hen wordt omgekeken. Wat we in ieder geval niet willen is dat mensen met geld rijker worden door te investeren in energieprojecten ten koste van mensen die dat niet kunnen."

Waar haalt coöperatie GOED vreemd vermogen vandaan? Blaauw: "Tot nog toe 75 procent via het Realisatiefonds van Energie Samen (zie ook artikel op pXX) en 25 procent van provinciale energiefondsen. We willen daarnaast starten met crowdfunding. We verwachten enorme groei in projecten. Voor iedere burger bieden we een manier om daarbij betrokken te zijn: als donateur, deelnemer, financier of begunstigde".

ZonSamen

Tot slot is er nog de coöperatie ZonSamen (14 projecten, 300 leden), een samenwerking van twee partners; stichting Wocozon ontwikkelt projecten in opdracht van woningbouwcorporaties, Energie Samen verzorgt de leden- en project-administratie.

Siward Zomer (Energie Samen): "Wocozon had al ruime ervaring met zonprojecten voor woningcorporaties; projecten gericht op individuele huurders, via de

salderingsregeling. We zijn deze samenwerking gestart om gebruik van de SCE mogelijk te maken voor huurders. Woningbouwcorporaties mogen wettelijk niet investeren in energieprojecten. En energiecoöperaties die probeerden samen te werken met woningbouwcorporaties, liepen daarin vaak vast; het zijn toch twee verschillende werelden en Wocozon kent die als geen ander.

Om huurders toegang te geven tot energieprojecten hebben we het daarom als Energie Samen opgepakt, we concurreren hiermee niet met onze eigen leden." Deelnemers betalen een euro aan de coöperatie, ze ontvangen de opbrengsten op hun rekening of als korting op de servicekosten.

Los je hiermee de energiekearmoede op? Zomer: "Op korte termijn niet, op lange termijn hopelijk wel. Je redt mensen niet uit de armoedeval met kwartjes en dubbeltjes en gratis tochtstrips. Het gaat ons om het organiseren van mensen, om 'empowerment'; mensen het gevoel geven dat ze niet machteloos zijn. Dat is voor mij ingebakken in het coöperatieve gedachtengoed: mensen met geld en

mensen zonder geld verenigen om samen energie te produceren en tegen kostprijs af te nemen. Als ZonSamen in de komende paar jaar groeit tot een coöperatie met een paar duizend huurders en een stevige kasstroom, dan kunnen we echt aan de slag, met energiebesparing, met warmtenetten. En dat gaat dan zeker verschil maken."

Hoe komt ZonSamen aan vreemd vermogen? Zomer: "Met de huidige SCE-tarieven zitten een hoop projecten vast in de pijplijn omdat we de businesscase niet rond krijgen, maar we verwachten straks voor nieuwe projecten geld op te halen bij het Realisatiefonds en aangesloten coöperaties en we willen ook als ZonSamen obligatieleningen gaan uitgeven."

Meer informatie

<https://www.oprozenfacilitair.nl>
<https://www.zonopalledaken.nl>
<https://zonsamen.nl>
energiesamen.nu/realisatiefonds
energiesamen.nu/zonsamen

Wat heb je
nou écht aan
een energie-
advies?

“Ik bespaar deze
winter 400 kuub
aardgas”

Barend Wouters en Marc Vintges voor de woning in de Gildestraat

Mooi zo’n energieadvies, maar wat heb je daar nou echt aan? We namen een kijkje bij Barend Wouters die met zijn gezin in een eengezinswoning woont in de Tilburgse wijk Fatima. Hij bespaarde afgelopen winter maar liefst vierhonderd kubieke meter aardgas. Met de actuele energieprijzen is dat zo’n achthonderd euro. En dat is nog maar het begin, want hij hoopt binnenkort helemaal van het gas af te gaan.

Hoe doet hij dat? En hoe kun jij ook voordeel hebben van een deskundig advies?

Door KARLIJN ARKESTEIJN

Barend Wouters (52) woont samen met zijn vrouw, zoon en dochter in een tussenwoning uit 1952 in de Gildestraat. Hij werkt als vrachtwagenchauffeur, zijn vrouw in de zorg. De kinderen studeren. Barend en zijn vrouw kochten hun woning bijna dertig jaar geleden. Het was een bouwval, die hij de afgelopen jaren flink aanpakte. Er kwam een aanbouw, een nieuwe badkamer, dubbel glas, vloerverwarming, dakisolatie en 14 zonnepanelen op het dak.

Toch bleef de energierekening erg hoog. Het gezin verstookte ruim 2.160 kuub gas per jaar, terwijl het gemiddelde op 1.600 kuub ligt. Daarom ging Barend op zoek naar een deskundige. Energieadviseur Marc Vintges, van Energiefabriek013, nam de woning onder de loop: “We bekeken het warm watergebruik,

het stookgedrag en de kieren in de woning.” Wouters vult aan: “Het is heel fijn om met een expert in gesprek te gaan. Het grootste inzicht was dat we veel warmte kwijtraakten door de kieren in huis. Op zolder keek je achter het knieschot (het lage wandje tegen het schuine dak) zo naar buiten. De brievenbus tochtte en de tussendeur waaide steeds open.”

Netflixen in bad

Het gezin bleek ook veel energie te verspillen. Vintges: “Het maakt heel veel uit of je bewust met energie omgaat.” Wouters: “Mijn vrouw werkt met demente bejaarden. Daar staat de verwarming altijd heel hoog. Dus zette zij thuis ook de thermostaat graag een graadje hoger. En onze puberkinderen sliepen bij wijze van spreken onder de douche, en tijdens de lockdown gingen ze in bad zitten Netflixen.”

“De thermostaat zetten we een graadje lager en de kinderen douchen nog net niet met een wekker.”

Vintges schreef zijn aanbevelingen op in een rapport en Wouters ging aan de slag. Bij de bouwmarkt haalde hij glaswoldekens, purschuim en tochtstrips. Met het glaswol isoleerde hij het dak en met het purschuim kitte hij de aansluitingen tussen het dakbeschot en de vloer dicht. De tochtstrips plakte hij rond de voordeur. Ook kocht hij een isolerende brievenbus. Het verslag van Vintges liet Wouters aan zijn gezin lezen. “We houden nu allemaal rekening met ons verbruik. De thermostaat zetten we een graadje lager en de kinderen douchen nog net niet met een wekker.”

Ook kocht hij kleine ventilatoren voor onder de verwarming. “Die dingen zijn best duur, zo’n 50 euro per stuk, maar verdienen zich heel snel terug omdat je huis sneller opwarmt.”

Van het gas af

Het gasverbruik ligt nu bijna op het gemiddelde, maar dat is voor Wouters nog niet genoeg. Hij wil helemaal van het aardgas af. De eerste stap naar aardgasvrij is het goed isoleren van het huis. Nu dat klaar is, zijn de ramen in de woonkamer aan de beurt. Die worden vervangen. Aan de koude kant komt driedubbel glas, aan de andere kant ‘gewoon’ HR++ glas. De laatste stap is de aanschaf van een warmtepomp.

“Mijn tip aan andere bewoners: laat je niet afschrikken door wat je denkt dat het kost, want dat valt echt mee. Tochtvrij maken van je woning is al een eerste mooie stap en vrij simpel. Je koopt een bus purschuim in de bouwmarkt en gaat aan de slag.”

Steeds meer energiecoaches via Hoom

Marc Vintges, is net als de andere tien Tilburgse energieadviseurs, ook wel energiecoaches genoemd, opgeleid door

Hoom. Het gebeurt steeds vaker dat energiecoöperaties via hun gemeente subsidie krijgen om de opleiding voor energiecoaches te financieren. De nieuw opgeleide energiecoaches gaan dan in de gemeente aan de slag om bewoners te helpen met energiebesparing. Ze maken daarbij gebruik van het Hoomdossier en Econobis om de bewonersreis te volgen. Zie ook het artikel op pagina 21 over de tachtig Limburgse energiecoaches die Hoom gaat opleiden.

Hoom leidt de beste energiecoaches op.

Hoom ondersteunt lokale energiecoöperaties en initiatieven bij energiebesparing in hun regio. Van én voor lokaal. Hoom leidt vanuit haar expertrol energiecoaches op en stimuleert kennisuitwisseling. Zo kunnen energiecoaches efficiënter werken en vinden mensen elkaar makkelijker.

Opleidingen

Met de opleidingen van Hoom ontwikkel je de vaardigheden om als energiecoach aan de slag te gaan. Of dat nou voor huurders, woningeigenaren, gemeenten of een andere doelgroep is.

Aanpak

De Hoomaanpak ondersteunt coöperaties, gemeentes en lokale initiatieven om de lokale energietransitie een boost te geven.

Kennisuitwisseling

Via het Hoom forum, (online) kennissessies en nieuwsbrieven, worden kennis en ervaring uitgewisseld. Zo helpen we elkaar verder!

Hoom en Energie Samen

Hoom is in januari opgegaan in Energie Samen. Hoom en de Energie Samen dienst Buurtwarmte ondersteunen individuele bewoners en initiatieven van buurtgenoten bij het werken aan oplossingen voor energiebesparing en duurzame warmte voor bewoners. 🌍

Meer informatie

Meer informatie over wat Hoom voor de energietransitie doet vind je op **www.hoom.nl**.

Heb je direct een vraag? Stuur dan een e-mail naar **info@hoom.nl**.

Dit artikel verscheen eerder op
Duurzaamtilburg.nl

Onze manier om energiearmoede te bestrijden

Energiearmoede is een lastig woord. Mensen die hun energierekening niet kunnen betalen hebben meestal niet alleen te weinig geld voor hun energierekening. Ze moeten kiezen tussen hun energierekening betalen, of de zorgverzekering, of de huur. Als ze een andere keuze maken noemen we het niet op eens zorgarmoede of huurarmoede. Mensen die last hebben van energiearmoede hebben last van armoede. Armoede kan je voorkomen op twee manieren: mensen onder de armoedegrens meer geld geven door de mensen die daar ver boven zitten meer te belasten. Gewoon de belastingheffing en -teruggave wat eerlijker verdelen.

Maar goed, dat is een politieke keuze. Daar onthouden wij energiecoöperaties ons, als a-politieke organisaties, van. We hebben er daarom ook geen invloed op.

De andere oplossing is om binnen bedrijven een eerlijkere verdeling van winsten te maken. We laten dan mensen meedelen in de economische opbrengsten van ondernemingen. Daar hebben we wél invloed op en dat kunnen we morgen al organiseren. Sterker nog: we doen dit al sinds 1844. Het is het bestaansrecht van de coöperatieve beweging die de grondslag heeft in Rochdale, Verenigd Koninkrijk.

Voor die eerlijkere verdeling hoeven we niet eerst een hele socialistische maatschappij op te bouwen, vaak mislukt dit toch. En het kan veel sneller. In plaats van met een paar investeerders een bedrijf oprichten om winst te maken door de producten zo duur mogelijk te verkopen, zetten de Rochdale-pioneers een bedrijf op waaraan iedereen kon deelnemen, en mocht meebeslissen. Ook als je geen geld had. Het bedrijf had als doel om voedingsmiddelen in te kopen en deze tegen kostprijs te verkopen aan de leden. Een groep van leden die geld hadden, legden het eerste kapitaal in. Niet om daar grote winsten mee te maken, maar ze kregen wel een eerlijk rendement op dat kapitaal. Zo konden de producten goedkoop blijven en van hoge kwaliteit.

Energiecoöperaties zijn niet heel anders: een kleine groep heeft de mogelijkheid om geld in leggen en krijgt daarvoor een eerlijk rendement, maar iedereen kan meedoen, en meebeslissen over wat er met de winst en de energie gebeurt. Bij Betuwewind kunnen ze nu bijvoorbeeld de winst direct geven aan mensen in de regio die hun energierekening niet kunnen betalen (zie ook het artikel op pagina 22).

Waar we naartoe moeten is dat we als energiecoöperaties zonne- en windparken bouwen die stroom leveren aan iedereen in de regio. Zodat iedereen, rijk of arm, hoge kwaliteit (duurzame) energie kan krijgen tegen kostprijs en zonder winstmarges. Dit wordt onze manier om energiearmoede te bestrijden de komende jaren. 🌱

Siward Zomer

Coöperatief directeur Energie Samen

De Limburgse energie-coöperaties laten deze zomer maximaal 80 energiecoaches opleiden. Deze energiecoaches worden opgeleid door Hoom en gaan ruim 580 particuliere woningbezitters adviseren en begeleiden om snel energie te besparen.

Voor dit project heeft Projectbureau REScoop Limburg een aanbesteding gewonnen voor subsidie van de Provincie Limburg en de Europese Investeringsbank EIB.

Door BJORN BOS

Veel mensen zijn er inmiddels van doordrongen dat als we iets aan klimaatverandering willen doen, we (veel) energie moeten besparen. De recente hoge energieprijzen zijn een extra aanleiding voor veel Limburgers om nu echt actie te ondernemen. Veel bewoners die 'iets' willen doen, zien echter door de bomen het bos niet meer. Ze hebben dringend behoefte aan begeleiding om dat 'iets' concreet te maken. Met de opleiding en inzet van energiecoaches wil REScoop Limburg aan deze behoefte invulling geven.

De energiecoach vormt de ontbrekende schakel tussen de bewoner en het realiseren van energiebesparingen. Door dat de energiecoach onafhankelijk en deskundig is, kan zij/hij bewoners in dit proces de weg wijzen.

Projectbureau REScoop Limburg (het regionale projectbureau voor Limburg) gaat energiecoöperaties die bij hen zijn

Over het leertraject Energiecoach van Hoom

Energiecoaches leren bewoners helpen bij het zetten van stappen om energiezuiniger te wonen. Wanneer deelnemers de basistraining Energiecoach van Hoom hebben afgerond zijn zij als energiecoach de buurman- of vrouw met kennis. Ze helpen bewoners keuzes te maken en daadwerkelijk maatregelen te nemen. Zo wordt energiebesparing voor bewoners laagdrempelig én aantrekkelijk.

<https://hoom.nl/leertraject-energiecoach>

aangesloten faciliteren voor het inzetten van de gecertificeerde energiecoaches. De energiecoaches worden opgeleid door Hoom. Naar verwachting zijn alle opgeleide energiecoaches al aan het einde van de zomer inzetbaar.

Met de ontvangen subsidie wordt onder andere de kosten betaald voor het opleiden van de energiecoaches (zowel theorie als de praktijk), de adviesgesprekken die de energiecoaches met

Over Projectbureau REScoop Limburg

Projectbureau REScoop Limburg ondersteunt Limburgse energiecoöperaties bij de ontwikkeling van (grootschalige) coöperatieve energieprojecten. Ervaren projectleiders helpen de energiecoöperaties in Limburg bij het initiëren, realiseren en exploiteren van duurzame energieprojecten zoals: windparken, warmtenetten, zonneweides en zonnedaken.

<https://rescooplimburg.nl/projectbureau>

woningbezitters voeren en organisatie- en proceskosten. Het project wordt mogelijk gemaakt door de provincie, met Europese subsidie. De subsidie is onderdeel van het ELENA (European Local Energy Assistance) programma van de Europese Commissie en de EIB.

Projectbureau REScoop Limburg heeft als doelstelling om dit programma de komende jaren te continueren en, indien mogelijk, verder op te schalen. 🌱

Woon je in Limburg en wil je energiecoach worden? Neem dan contact op met REScoop Limburg via info@projectbureaulimburg.nl

Dit artikel is een bewerkte versie van het artikel op de website van REScoop Limburg

Mensen die een contract hebben voor Betuwse windstroom krijgen geld terug op hun jaarnota. Zij betalen zo voor hun stroom niet meer dan de kostprijs en betalen daardoor op jaarbasis honderden euro's minder voor hun stroom, afhankelijk van hun verbruik.

En dat is precies hoe Betuwewind directeur Gerlach Velthoven het graag ziet: "De coöperatie verdient veel geld aan de windenergie, maar dat gaat niet over de ruggen van onze consumenten. Zij betalen niet meer dan de kostprijs. En in die prijs zit al meegerekend dat we investeren in sociale en duurzame projecten in onze regio."

Meer informatie

<https://www.betuwewind.nl>
<https://www.ecopower.be>

Hoge energieprijzen?

Klanten van Betuwewind krijgen juist geld terug

Energiecoöperaties die stroom produceren profiteren, net als andere duurzame energieproducenten, van de hoge energieprijzen. De kostprijs van een kilowattuur is gemiddeld acht cent. Omdat de energieprijzen gestegen zijn, verdienen energiecoöperaties zomaar zo'n tien cent per kilowattuur stroom meer voor stroom uit hun windparken.

Voorzitter Jan Jacob van Dijk van Betuwewind legt uit hoe het zit met de hoge energieprijzen: "Omdat de meeste elektriciteit in Nederland wordt opgewekt in gascentrales beweegt de stroomprijs mee met de recent geëxplodeerde gasprijs. Hierdoor is gas momenteel de duurste vorm van elektriciteitsproductie. En die gestegen kosten berekenen maatschappijen aan de klant. Wind- en zonnestroom kunnen die stijging dempen. Energiemaatschappijen met veel duurzame opwek kunnen op dit moment de energierekening binnen de perken houden. Fossiel is nu onbetrouwbaar en duur, terwijl duurzaam betaalbaar is maar nog te weinig voorhanden."

De leden zijn meegenomen in de ontwikkeling van een nieuw stroomcontract dat is gebaseerd op de vaste, lage kostprijs van windstroom uit de Betuwe. Het bestrijden van energiearmoede staat hoog op de agenda van de coöperatie: betaalbare energie voor iedereen, mét iedereen. Ook komt er een uitbreiding van het bestaande Duurzaamheidsfonds. Dit fonds stelde in 2021 € 300.000 beschikbaar aan projecten die bijdragen aan een duurzame ontwikkeling in de gemeente West Betuwe. In 2022 stelt dit fonds € 600.000 beschikbaar. Betuwewind draagt onder andere bij aan de start van Energiebank Rivierenland, die bestrijdt energiearmoede door huishoudens op energiegebied te helpen.

"Lokale energieprojecten dragen bij aan het bestrijden van klimaatverandering, helpen mee om de energierekening voor inwoners betaalbaar te houden en versterken de leefomgeving. Met de opbrengsten van eigen windmolens kan extra geïnvesteerd worden in de energietransitie. Iedere turbine telt. Elk zonnepark telt, aldus Velthoven."

Dit artikel is een bewerking van het artikel dat eerder verscheen op de website van Betuwewind.

Lage energietarieven leiden tot contractstop bij het Belgische Ecopower

Bij onze Zuiderburen kunnen energie-coöperaties tegen heel gunstige prijzen energie aanbieden. De Belgische energie-coöperatie Ecopower voerde begin dit jaar zelfs een contractstop in om de plotse instroom van meer dan 3000 nieuwe contractaanvragen te verwerken.

“Laat de tijdelijke contractstop bij burger-coöperatie Ecopower een pleidooi zijn voor vlottere vergunningprocedures en meer coöperatieve energieprojecten,” aldus de coöperatie. Ecopower verwijst hier naar de tegen langdurige, stroperige ruimtelijke procedures waar ze bij nieuwe projecten tegenaan lopen, terwijl er zo’n grote behoefte is aan schone stroom tegen een redelijk tarief.

Inmiddels moet Ecopower haar energieprijzen toch verhogen: “Op jaarbasis beschikt Ecopower over voldoende groene stroom om de totale levering te dekken, maar op sommige momenten hebben we een tekort. Op die piekmomenten is Ecopower genoodzaakt om (dure) stroom in te kopen.”

In december 2021 gingen twee marktspelers in België failliet en zo’n 100.000 mensen zochten een nieuwe elektriciteitsleverancier. Ook vanwege de media-aandacht voor de stevige prijsstijgingen gingen veel huishoudens op zoek naar een voordeliger energiecontract.

Een energiegemeenschap waarin productie en levering in evenwicht zijn

De stroom uit eigen productie van de energiecoöperatie is minder afhankelijk van de markt en Ecopower hoeft als burgercoöperatie niet te verdienen op de stroomlevering. Winstmaximalisatie is geen drijfveer, wel het creëren van ecologische en maatschappelijke meerwaarde en een eerlijke energietransitie.

Ecopower wil graag zo veel mogelijk mensen voorzien van burgerstroom, maar daar moet ook (eigen) productie tegenover staan. Anders moeten ze elektriciteit bijkopen op de markt en die is al een hele tijd uitzonderlijk duur.

Minder CO₂-uitstoot én een lagere factuur

Ecopower: “Het coöperatieve energiemodel biedt meerwaarde op alle vlakken: meer lokale hernieuwbare energie in de strijd tegen de klimaatopwarming, minder afhankelijkheid van buitenlandse energie, financieel voordeel voor de Belgische burgers en de lokale economie én een betaalbare elektriciteitsfactuur voor onze huishoudens.”

Dit artikel is een bewerkte versie van het artikel dat eerder verscheen op de website van Ecopower.

Wageningse coöperatie krijgt duur

In De Wageningse Benedenbuurt wapperen oranje vlaggetjes

in de tuinen. Niet omdat ze hier voetbalgek zijn. "Wow, wij gaan van het aardgas af!" is de triomfantelijke tekst. De wijk verwelkomt het duurzame warmtenet dat op het punt staat aangelegd te worden.

Door TJITSKE VELDKAMP

WOW! Wij gaan

De Benedenbuurt in Wageningen Oost lijkt op het eerste gezicht niet echt de beste buurt voor een warmtenet. Huur- en koopwoningen, rijtjeshuizen en flats uit de jaren '50 wisselen elkaar af; op zijn best zijn ze matig tot redelijk geïsoleerd. Toch gaat het hier gebeuren. Op 18 juli werd bekend dat 83 procent van de woningeigenaren 'ja' zegt tegen het warmtenet. En hoewel de woningcorporatie nog bezig is met de raadpleging van de huurders, lijken ook die akkoord en aan het warmtenet te gaan. Die vlaggen staan er dus niet voor niets.

Bewoners met een missie

Het warmtenet is een initiatief van een groepje onvermoeibare bewoners met een missie: van het (Groningse) aardgas af en aan de duurzame en betaalbare warmte waar je zelf iets over te zeggen hebt. Dat dit geen droom is gebleven, heeft (behalve met een heel lange adem) ook te maken met een straffe deadline: de riolering in de wijk moet vervangen worden en dat is het ideale moment om – als die straat toch openligt – ook maar meteen een warmtenet aan te leggen.

zaam en betaalbaar warmtenet voor elkaar van het aardgas af

Nooit zonder warmte

Het Wageningse warmtenet werkt zo: een lucht-waterwarmtepomp in de wijk haalt warmte uit de lucht en verwarmt daarmee het water van het warmtenet: in de zomer tot 60°C, in de winter tot 70°C of maximaal 85°C op koude dagen. De pomp werkt op elektriciteit uit het net.

“We hebben géén verkoopverhaal gehouden. We zijn in gesprek gegaan wanneer mensen vragen en twijfels hadden.”

Wordt het heel koud, of is er een storing, dan staat er een gasketel klaar als achtervang. Alles bij elkaar wordt minimaal 86 procent elektriciteit en maximaal 14 procent aardgas gebruikt om de woningen te verwarmen. Dat scheelt dus veel aardgas en hoe groener de stroom uit het net wordt, hoe duurzamer deze oplossing. Om te zorgen dat het net daadwerkelijk wordt aangelegd en de warmte geleverd, is er warmtebedrijf WOW opgericht. De bewonerscoöperatie is samen met de gemeente voor 66 procent eigenaar van het bedrijf. De andere aandeelhouder is warmteleverancier Kelvin, gespecialiseerd in warmteprojecten.

Aan de keukentafel

Om hier niet alleen een technisch verhaal, maar ook echt een warmtenet van en voor bewoners van te maken, werd coöperatie Warmtenet Oost Wageningen (WOW) opgericht, met ambitieuze uitgangspunten zoals participatie van de buurt over het proces, zeggenschap van de buurt over het product, en een voorbeeldfunctie voor de buitenwereld.

Geen loze woorden: aan het warmtenet ging een zorgvuldige communicatiecampagne vooraf. Er waren brochures (persoonlijk aan huis overhandigd), bijeenkomsten, warmteadviseurs, een kijkwoning en een website met héél veel informatie, een rekentool en de mogelijkheid om online een contract af te sluiten. Ook werd er een back office opgetuigd met een klantvolgsysteem om bij te houden of en hoe iedereen bereikt werd. “Maar, benadrukt Theo de Bruijn, lid van het projectteam: “We hebben géén verkoopverhaal gehouden. We zijn in gesprek gegaan wanneer mensen vragen en twijfels hadden, maar iedereen maakt uiteindelijk zijn eigen keuzes. We kwamen ook bij mensen op leeftijd die geen zin hadden in het gedoe. Dat begrijpen we.”

Lage kosten want winst maken hoeft niet

Prijs is een heikel punt als het om warmtenetten gaat. Althans, dat is het bij *commerciële* warmtenetten. Warmtebedrijf WOW baseert het verbruikstarief op de kosten die worden gemaakt om het warmtebedrijf draaiend te houden en houdt daarmee de prijs laag. Te mooi om waar te zijn? Als lid van de coöperatie – elke klant is automatisch lid – heb je zeggenschap over het warmtesysteem en kun je persoonlijk controleren hoe je rekening tot stand komt. De aanleg van het warmtenet begint in het voorjaar van

2023. Anderhalf jaar daarna wordt naar verwachting de eerste woning aangesloten. Paul Goedhart uit de Kamperfoelie-laan vindt het een goede deal en liet zich als eerste klant inschrijven. “Het is een hartstikke mooi plan en je hoeft zelf niets te doen”, vertelt hij in de documentaire die over het project werd gemaakt. “Als je nu niet overstapt, wanneer dan wel?”

Is het warmtenet in Wageningen een exotisch voorbeeld? Zeker niet! In Heeg, Terheijden, Haarlem, Groningen; overal in Nederland werken energiecoöperaties aan lokale warmtenetten omdat ze zelf zeggenschap willen hebben over duurzaamheid en betaalbaarheid.

Veel van hen zijn, net als coöperatie WOW aangesloten bij het landelijk warmtenetwerk van Energie Samen Buurtwarmte, waar kennis en ervaringen worden uitgewisseld om zo de warmtetransitie te versnellen.

Meer informatie over het warmteproject in Wageningen op warmtebedrijfwow.nl.

Of bekijk de mini-documentaire op geldersenergieakkoord.nl/actueel/mini-documentaire-benedenbuurt-wageningen

Start van de bouw van het zonneveld van ValleiEnergie door symbolisch de eerste struik van de landschappelijke inpassing te planten. Links voormalig wethouder Geert Ritsema en rechts voorzitter van ValleiEnergie Kees Donker. Foto: ValleiEnergie

Het Realisatiefonds is aan!

Door JITSKE VAN DIJK

Energie Samen heeft samen met Rabobank, Triodos en ASN en met fondsmanager SVn het Realisatiefonds voor energiecoöperaties opgezet. Alle lokale energiecoöperaties met een SCE- of SDE-subsidie kunnen een aanvraag voor financiering doen. Ook leden van een VvE kunnen een energiecoöperatie oprichten om zo in aanmerking te komen voor zakelijke financiering vanuit het Realisatiefonds.

“Voor de realisatie van veel van onze projecten is het realisatiefonds een uitkomst!”
Energie van Rotterdam

Het Realisatiefonds is in 2021 ontwikkeld en afgelopen november van start gegaan. De doelstelling was om het falen in de markt van zakelijke leningen te corrigeren, voor wat banken traditioneel als té kleine leningen bestempelen.

Het fonds is ontworpen om leningen van vreemd vermogen tussen de €30.000,- en €1.000.000,- te verstrekken aan lokale energiecoöperaties met een SCE- of SDE-subsidie. Energie Samen begeleidt de aanvraag tussen de energiecoöperatie en SVn, de fondsmanager. Energie Samen adviseert de energiecoöperatie over de financieringsaanvraag en de haalbaarheid ervan en maakt het financieringsdossier af. Zodra de aanvraag compleet is dient Energie Samen het financieringsdossier in bij SVn. SVn beoordeelt de aanvraag namens de financiers.

De rente die aangeboden wordt door het Realisatiefonds ligt vanaf het moment van offreren door SVn voor 13,5 jaar vast. Deze rente is de afgelopen maanden helaas sterk gestegen. Dit is veroorzaakt door forse rentestijgingen in de onderliggende kapitaalmarkt, die de lange termijn rentevaste tarieven bepaalt. Dezelfde stijging is te merken op de hypotheekmarkt en bij andere zakelijke leningen met een vast rentetarief. Hopelijk is dit een tijdelijke verhoging. De rente van het Realisatiefonds zal ook weer dalen zodra de trend in de kapitaalmarkt omhoog gaat. 🌱

Een terugblik op de eerste zes maanden van het Realisatiefonds:

De eerste zes maanden in cijfers:

26 - € 94.000 - 100 procent - 13 dagen - 4100 MWh

- Tot nu toe zijn 27 aanvragen in behandeling genomen. Hiervan is slechts één aanvraag niet ingediend bij SVn, vanwege te lage rendabiliteit van de financiële business case.
- Het gemiddelde leenbedrag van de 26 succesvolle aanvragen is €94.000. De grootste lening tot nu toe is €380.000 en de kleinste €31.000.
- 100 procent van de aanvragen die door Energie Samen aan kredietbeoordelaar SVn zijn doorgezet zijn geaccepteerd en vervolgens zijn offertes uitgebracht.
- De doorlooptijd van SVn (beoordeling tot en met offereën) is na kinderziekten in het begin, sterk teruggelopen van 20 dagen naar gemiddeld 13 dagen per aanvraag.
- Het Realisatiefonds heeft op dit moment in totaal meer dan € 2 miljoen uitgeleend of geoffereerd. Daarmee worden projecten ondersteund ter waarde van totaal € 3,4 miljoen. De verwachte jaarlijkse opwek van deze projecten is 4100 MWh.

Realisatiefonds helpt eerste zon-op-land project in Ede van de grond

Aan de Meikade in Ede is het eerste duurzame energieproject gefinancierd met behulp van het Realisatiefonds. Met de Realisatielening van dit nieuwe landelijke fonds financieren lokale energiecoöperaties zonneprojecten.

Het twee hectare grote zonnepark van energiecoöperatie ValleiEnergie is bovendien het eerste zon-op-land-project in de gemeente Ede.

Door MARTINE VERKAIK

Het zonnenveld van ruim 4.000 panelen levert, samen met de ruim 1.100 zonnepanelen verdeeld over daken, jaarlijks genoeg stroom voor 650 huishoudens. Bijzonder aan dit project is dat ook Edenaren die niet kunnen investeren mee kunnen doen. 'Met het Op-Rozen model van de gemeente Ede kunnen 120 Edese huishoudens korting op hun energierekening krijgen', legt Yvonne Kleefkens, adviseur & projectleider bij ValleiEnergie, uit. Afhankelijk van het elektriciteitsverbruik is de korting zestig tot honderd euro per jaar.

Geen bezwaar

Opmerkelijk is dat het zonnepark gerealiseerd is zonder bezwaren uit de omgeving. Alle partijen waaronder de gemeente Ede, de provincie, natuurbeheer en bewoners zijn al vroeg in het proces betrokken. 'Dat is de manier om mensen mee te krijgen', aldus Kleefkens. Ook uniek aan dit project is dat de opgewekte stroom wordt gekoppeld aan het verbruik van de gemeente Ede. Zo kunnen bijvoorbeeld sporthallen van duurzaam opgewekte stroom worden voorzien.

Duizend duurzame projecten

Het Realisatiefonds is op 15 november 2021 gelanceerd door Energie Samen en SVn samen met Rabobank, Triodos en ASN Groenprojectenfonds. Met de Realisatielening van dit nieuwe landelijke fonds financieren lokale energiecoöperaties collectieve zonneprojecten. Het Realisatiefonds verwacht de komende jaren tot ruim duizend duurzame energieprojecten van burgerinitiatieven te financieren. De drie banken beogen hiervoor EUR 110 miljoen aan financieringen te verstrekken.

“Wij zijn zeer tevreden over de lening die we van het Realisatiefonds hebben gekregen.”
Coöperatie Vrijstad Energie

Combineren met subsidie

Het Realisatiefonds is bedoeld voor energiecoöperaties die gebruikmaken van de Subsidieregeling Coöperatieve Energie-opwekking (SCE) of de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++). Met de Realisatielening is het mogelijk tot maximaal vijfenzeventig procent van de totale projectomvang te financieren. Minimaal vijftwintig procent dient met eigen vermogen of achtergestelde leningen gefinancierd te worden.

Aanvraag

Het aanvragen van de Realisatielening begint bij Energie Samen. Het fondsteam van Energie Samen adviseert de aanvrager omtrent de financieringsaanvraag en de haalbaarheid ervan en zij completeert ook het financieringsdossier. Zodra de aanvraag compleet is dient Energie Samen het financieringsdossier in bij SVn. SVn beoordeelt de aanvraag, brengt een offerte uit en verstrekt de lening.

Belangrijke rol voor gemeenten

Voor beginnende energiecoöperaties met kleine projecten was er tot nu toe geen loket beschikbaar om vreemd vermogen op te halen. Die vraag werd vaak bij gemeenten neergelegd of regionale energiefonds. Maar zij hebben niet alle kennis van de complexe financieringsdocumentatie die voor deze projecten benodigd is. Dankzij het Realisatiefonds kan een gemeente nu de burgerparticipatie extra bevorderen door zich te richten op de juiste ondersteuning op andere terreinen, zoals bijvoorbeeld vergunningen en communicatie.

Rol fonds

Het Realisatiefonds biedt energiecoöperaties door standaardisering een vlot financieringstraject. Met de ondersteuning van Energie Samen krijgt de energiecoöperatie de juiste begeleiding en voorlichting. 🌈

Kenmerken van een Realisatielening

- Leensom van minimaal €30.000 en maximaal €1.000.000.
- Maximaal 75% financiering van de totale projectomvang.
- Vastgestelde looptijd van maximaal 13,5 jaar voor project looptijd van 15 jaar.
- Het rentepercentage staat voor de gehele looptijd vast. NB De rente is per 1 mei 2022 3,5% voor leningen onder de €100.000 en 3,25% voor leningen vanaf €100.000,- tot maximaal €1.000.000. Zie ook: svn.nl/realisatiefonds. Vanaf 1 juni wordt de rente opnieuw verhoogd, met 0,95%. Ook deze derde renteverhoging dit jaar heeft te maken met de rentestijging op de kapitaalmarkten die bijvoorbeeld ook geldt voor hypotheek en andere zakelijke leningen (technisch: stijging van de onderliggende zeven-jaar-swap-rates). Zodra de rente op de kapitaalmarkt weer daalt, gaat de rente voor het Realisatiefonds ook weer omlaag. Dat heeft Energie Samen afgesproken met de deelnemende banken en met SVn
- Aflossing geschiedt op basis van maand-annuïteiten.
- Vervroegde aflossing is boetevrij mogelijk tot 10% van de oorspronkelijke hoofdsom per jaar.
- Afsluitkosten voor SVn van €1000 per lening. Deze kosten kunnen meegefinancierd worden.

Alle info over het Realisatiefonds vind je via
energiesamen.nu/realisatiefonds

De Staat van Mobilisatie

Het is zover. In Waag op de Amsterdamse Nieuwmarkt kondigden we op 12 mei 2022 de Staat van Mobilisatie voor de Metropoolregio Amsterdam aan. Alle verloven worden ingetrokken. Redenen genoeg om per direct over te gaan op minder energie, door ieder in eigen volgorde te zetten: klimaat - solidariteit Oekraïne - solidariteit Groningen - hoge energierekening - afhankelijkheid instabiele regimes.

Door PAULINE WESTENDORP

In ieder geval: werk aan de winkel. Er staan twee beren op de weg. Werk. En winkel.

Er is te veel werk: een groot tekort aan goed opgeleide bouwvakkers, installateurs en rekenaars. En: de winkel is leeg. Geen warmtepomp of zonnepaneel meer te krijgen. Een infraroodpaneel ophangen? Kom over drie maanden maar terug.

De mobilisatie gaat over eenvoudige handenarbeid.

Dat eerst: tochtstrips, radiatorfolie, LED-lampen en de ketel op 60 graden.

De tweede stap is ingrijpender: vloer- en dakisolatie, dubbel glas.

Voor de derde stap bouwen we de toestofabrieken om tot infrarood-, warmtepomp en zonnepanelenfabrieken. Want na het besparen van vijftig procent van onze energie gaan we het restant schoon opwekken.

Mensen genoeg: er zijn 50.000 werkzoekenden voor 50.000 duurzame banen in onze Metropoolregio. Alleen de banen en de mensen passen niet zomaar. Dus (bij)scholen, inwerken en jarenlang goed begeleiden.

Handenarbeid eerst dus. Die hebben we nu nodig om 15 procent gas te besparen in 2022. Dan kan de kraan naar Rusland dicht. In een unieke Amsterdamse Aanpak werken

we samen met iedereen die gas verbruikt in de regio. Van de twee gasmiljardairs en de ruim 100 gasmiljonairs tot de kleinverbruikers. Allemaal 15 procent minder gebruiken.

De enige die de gaskraan weer open zetten zijn de huishoudens die hem eerder uitzetten uit armoede.

Hoe dan, zetten wij ook de knop om? We zijn samen afzender van deze actie: Schiphol, Zuidas, de Arena, de overheid en de bewoners. We zijn zichtbaar. En we laten resultaat zien.

We verzamelen een groep van duizenden mensen uit ons netwerk van netwerken die al actief zijn in de schone energie. Die verzamelen zich in duizend gebiedvertegenwoordigende locaties: het kantoor van de Green Business Club, het buurthuis, de Tolhuistuin, de school of de kringloopwinkel. Mensen met een laag inkomen en een hoge rekening halen daar gratis radiatorfolie, of maken een afspraak met een energiecoach of fixer.

Kom je je ook aanmelden als fixer, of gratis folie knippen in de Tolhuistuin bij de Sunday Sounds deze zomer? Dan maken we ons samen vrij van vele jukken. 🌈

Pauline is Energiecommissaris van Amsterdam, en mede-initiatiefnemer O2025 – Amsterdam koploper schone energie

Het is een groep van 600 inwoners van de regio Holland Rijnland gelukt € 1,65 miljoen bij elkaar te krijgen om samen twee windmolens te kopen. Na krap veertien maanden (een maand eerder dan verwacht) zijn 'De Watergeuzen' nu 100 procent in handen van omwonenden. Rijnland Energie Coöperatie heeft daarmee een primeur: dit zijn de eerste volledig coöperatieve windturbines in de regio Holland-Rijnland. "En zo hoort het ook, de wind is van ons allemaal", aldus voorzitter Rob Boerée.

Foto: De bestuursleden van Rijnland Energie staan te stralen, want de laatste betaling voor de Watergeuzen is gedaan. Vl.n.r. Henk Jan Visser (secretaris), Rob Boerée (voorzitter) en Anne Marieke Schwencke (penningmeester).

600 inwoners kopen samen windmolens 'De Watergeuzen'

De Watergeuzen zijn twee (bestaande) windmolens langs de A4 bij Zoeterwoude. Ruim 600 particulieren in de regio kochten participaties en zijn nu mede-eigenaar. Ze hebben daarmee medezeggenschap over de turbines en delen mee in de winst die de duurzame energie-opbrengst. Wordt er extra verdiend (en dat is niet ondenkbaar met de huidige stroomprijzen), dan beslissen ze via hun aangesloten coöperatie waar dat geld aan besteed moet worden. Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden om lokaal duurzame projecten op te zetten.

Zelf invloed hebben op de energietransitie

Rob Boerée, voorzitter van de coöperatie, is opgetogen dat het allereerste project van de coöperatie zo snel (binnen 14 maanden) van de grond is gekomen. Hij verklaart het succes van de actie uit een toegenomen bewustzijn over energievoorziening: "Mensen krijgen in

de gaten dat je zelf invloed kunt hebben op de energietransitie. Waarom zouden we alles overlaten aan de overheid en de markt als je zélf je zaken beter kunt regelen? De wind is van ons allemaal, het is toch prachtig als we daar ook allemaal van kunnen profiteren?"

Nieuwe molens

De duurzame stroom die met de Watergeuzen wordt opgewekt, wordt nu nog niet direct geleverd aan de deelnemers, maar de coöperatie wil dat wel gaan doen, zodra het huidige contract met een energiebedrijf afloopt. De coöperatie onderzoekt inmiddels samen met Eneco de mogelijkheden om nieuwe molens te bouwen in de buurt van Zoeterwoude.

Samenwerkingsverband

Rijnland Energie Coöperatie U.A. is een

energiecoöperatie voor de regio Holland Rijnland en Leidschendam-Voorburg. De coöperatie, opgericht door een groep enthousiaste inwoners, is een samenwerkingsverband van lokale coöperaties in Alphen a/d Rijn, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Nieuwkoop, Oegstgeest en Zoeterwoude. Door samen te werken willen de coöperaties de invloed van bewoners op zon- en windprojecten vergroten, grotere, gemeentegrensoverstijgende projecten uitvoeren en daardoor meer duurzame energie in de regio opwekken. 🌱

BRON: COÖPERATIE RIJNLAND ENERGIE

DeelnemersDesk van Econobis

Rijnland Energie gebruikte de DeelnemersDesk van Econobis om de inschrijvingen en bijbehorende inleg af te handelen. Kijk voor meer info op <https://econobis.energiesamen.nu>

Energie Samen verenigt burgers, agrariërs, organisaties en andere ondernemers die zich inzetten voor een duurzaam energiesysteem. Energie Samen wordt financieel ondersteund door onderstaande bedrijven en organisaties

Aenergie

<http://www.aenergie.nl>

BEGRO BV

<https://begro.nl/>

CE Delft

<http://www.ce.nl>

Den Hollander Advocaten

<http://www.denhollander.nl>

E-Connection Project BV

<http://e-connection.nl>

ECWF B.V.

<http://www.parkmanagementhoorn.nl>

Encon Ingenieursbureau Nederland B.V.

<http://www.encon-energy.nl>

Eneco B.V.

<http://www.enecogroep.nl>

Eneco Wind B.V. - Afd. Windonshore

<http://www.eneco.nl>

Eversheds Sutherland Netherlands B.V.

<http://www.eversheds.nl>

Green Energy Services BV

<http://www.greenenergyservices.nl/>

Greensolver

<http://greensolver.net/en/>

Groenpand

<http://www.groenpand.nl>

Klimaatverbond Nederland

<http://www.klimaatverbond.nl>

Lagerwey

<http://www.lagerwey.com>

Milieudefensie

<http://www.milieudefensie.nl>

Netwerk Duurzame Dorpen Stichting**Doarpswurk**

<http://www.netwerkduurzamedorpen.nl>

Prowind

<http://www.prowind.com>

Pure Energie

<http://www.pure-energie.nl/>

QWIC elektrische scooters en -fietsen

<http://www.qwic.nl>

Schellekens Proces en Project

<http://www.daaromduurzaam.nu>

Smitstra Windturbine**Stichting Duurzaam Wonen Nederland**

<http://www.sdwn.nl>

Stichting Energiek Leiden

<http://www.energiekleiden.nl>

Tjessinga Windenergie B.V.**TNO Energy Transition Studies**

<http://www.ecn.nl>

Triodos Investment Management

<http://www.triodos.nl>

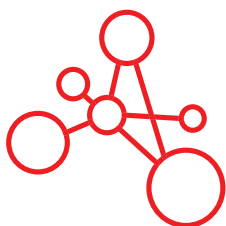
**020
02025
2025**

Amsterdam koploper schone energie.

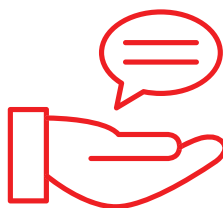
Als bewoners en organisaties vinden we elkaar, leren we van elkaar en versterken we elkaar door kennis, ervaringen, initiatieven en netwerk te delen. Samen lukt het ons: schone, eerlijke en veilige energie voor heel 020. In 2025.

02025amsterdam
@02025amsterdam
www.02025.nl

Netwerk

Ontmoet gelijkgestemden, vergroot je wereld en vind de juiste mensen om mee aan de slag te gaan.

Advies op maat

Onze experts denken graag mee over jouw vraagstuk.

Energieontbijt

Ga aan tafel met energie-pioniers uit jouw buurt, ontdek waaraan iedereen werkt en bundel de krachten ter plekke.

Sluit je aan en
maak de beweging
voor een **eerlijk
en duurzaam
energiesysteem**
nóg sterker!

Energie Samen is de landelijke coöperatie en belangenorganisatie van duurzame energiecoöperaties.

Of je nu een startend initiatief bent of al flink door de wol geveerd: als lid versterk je onze massa bij onze belangenbehartiging voor goede regelingen voor collectieve duurzame energie- en warmte-initiatieven.

Daarnaast kun je gebruik maken van onze diensten, zoals diverse fondsen, verzekeringen, trainingen en workshops, of bijvoorbeeld een tool voor boekhouding en administratie.

Via ons landelijke netwerk kun je ondersteuning krijgen bij projectontwikkeling, zodat je jouw coöperatieve project professioneel voor elkaar krijgt.

En je draagt met jouw kennis en ervaring bij aan verdere versterking van de energietransitie van onderop!

Kijk snel op **www.energiesamen.nu**!